

Repliker och rekonstruktioner

AV RUNE EDBERG

Hans-Lennarth Ohlssons Hupsats Vad är det Ni bygger? i Marinarkeologisk tidskrift 3/1998 inbjuder till många kommentarer. Här är några.

Ohlsson listar i sin tabell 27 byggprojekt ("några av de repliker som byggts i Norden") utan att ange varför han tagit ut just dessa. Det finns ju många, många fler att välja på. Exempelvis är sammanlagt endast två danska och norska projekt med på Ohlssons lista. Frågan är också hur exakta de uppgifter som Ohlsson samlat in är. Visserligen är många av båtprojekten opublicerade och uppgifter därför svåråtkomliga, men i andra fall är detta ingen förklaring. Vad gäller *Aifur*, en båt som jag är delägare i, är Ohlssons uppgifter oriktiga – trots att projektet är jämförelsevis välpublicerat, från 1993 och framåt. (En enkel sökning i Libris, eller en webbsökning på båtnamnet, ger snabbt besked om som vad som

finns tryckt).

Ohlsson använder vidare begreppet replik som om det vore en allmänt accepterad samlingsbeteckning för alla slags byggprojekt där arkeologiska eller historiska båtar varit förlagor eller inspirationskällor. Replik är ett begrepp hämtat från konstvetenskapen där det betecknar en kopia, i synnerhet en upprepning som en konstnär gjort av ett eget verk. Enligt min och många andras mening är replikbegreppet oanvändbart i båtsammanhang, främst därför att det skapar och sprider illusioner om att det går att bygga exakta eller helt trovärdiga kopior trots att källmaterialet undantagslöst är mer eller mindre ofullständigt.

Vidare utgår Ohlssons kategoriindelning från ett strikt konstruktionstekniskt synsätt, vilket är svårt att acceptera från ett humanistiskt perspektiv.

Kategoriindelningen är tveksam också av ett annat skäl. Som Ohlsson själv antyder ger beteckningar som "kuliss" negativa associationer, och därmed riskerar vi bara att ha konstruerat en upp-

sättning tillhyggen som forskare kan slå varandra i huvudet med utan att sakfrågorna förs framåt ett enda dugg.

Jag har i en tidigare diskussion föreslagit och motiverat "rekonstruktion" som generellt begrepp, eftersom det indikerar den osäkerhet (och de avsteg) som nödvändigtvis alltid måste vidlåta uppgiften (Edberg 1995, 1997). Begreppet rekonstruktion är ju också inarbetat som beteckning för återuppförda, förhistoriska byggnader och liknande anläggningar, där osäkerhetsmomenten (precis som i fallet båtar och skepp) med nödvändighet i regel inte är obetydliga.

Alla byggprojekt med seriös ansats kan enligt ett sådant synsätt kallas för rekonstruktioner och med detta begrepp som plattform kan man sedan diskutera olika problematiska aspekter.

Referenser

- EDBERG, R. 1995: Låt det gunga om båtärkeologin. Några erfarenheter från Expedition Holmgård. Fornvännen 90.
EDBERG, R. 1997: Skenheligt om båtärkeologi. Ett svar till Christer Westerdahl. Fornvännen 92.